

Phil Daenens

PLANEET B

vier dieren op zoek naar duurzaamheid

Daenens

**LANNOO
CAMPUS**

Bij het drukken van dit boek werden FSC-gecertificeerd papier en vegetale inkt gebruikt. De drukker vermeed het gebruik van chemische producten bij de belichting van offsetplaten, was zuinig met water en energie, scheidde onderhoudsproducten en afval, sorteerde papieren inktafval en maakte waar mogelijk gebruik van recuperatiemateriaal.

D/2019/45/292 – ISBN 978 94 014 6191 7 – NUR 740, 940

Vormgeving omslag: Bram De Baere

Vormgeving binnenwerk: theSWitch

SDGs icons, United Nations Department of Public Information. © United Nations 2019.

© Phil Daenens & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2019.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij, de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus

Vaartkom 41 bus 01.02

3000 Leuven

België

www.lannoocampus.be

Postbus 23202

1100 DS Amsterdam

Nederland

www.lannoocampus.nl

Inhoud

Quotes	9
Inleiding	17
Heb jij dat ook?	17
5 P's van duurzaamheid	20
Uitnodiging	22
Vorm en inzichten	23
Personages	24
EVENWICHT	30
Dood door verstikking?	33
Regenboogoctopus Tijn	33
Sneeuwluipaard Nele	36
Arend Nimra	40
Varaan Ronin	43
VERANDERING	47
Reservaat van de toekomst	49
Het einde van de tunnels	49
Labyrint van piepjes en lichtjes	54
Destiny	57
DE WEG IS WIJZER DAN DE WEGWIJZER	61

Het orakel	63
De poortwachter	63
De stenen cirkel	66
De zuil van licht	68
Doem	69
Moed	71
Kromme wegen en een recht pad	72
KLEUR	77
In vogelvlucht	79
Duizend ogen	79
Ter land, ter zee en in de lucht	83
Code rood	85
De grote verdwijntruc	88
DROMEN	92
Een dorp in beweging	95
Welkom aan zij die van goede wil zijn	95
Goede afspraken maken goede vrienden	99
Een barst in het systeem	112
Snoeien om te groeien	115
EEN DUIDELIJK KADER	120

Sterren aan de hemel	123
Eén telefoontje	123
Een wereld van verschil ...	126
Een uitgestoken hand	131
Eén grote werf	134
Een dag niet geleerd	136
VOETAFDRUK?	138
Inzichten	141
Het verhaal Planeet B	141
Zelf aan de slag	143
Dankwoord	149
Over de auteur	151

Quotes

‘Phil Daenens schreef een fantasierijk boek over duurzaamheid. In een tijdsgeest die de klimaaturgentie hoog op de agenda zet, beschrijft hij het belang van een gezamenlijke droom om rond te werken. Laat dit boek onze Belgische leiders inspireren om het moed-scenario voor onze planeet nu te vertalen in een begeesterend plan dat een doel en richting geeft.’

David Leysens | Directeur The Shift

‘*Planeet B* is een boek dat jong en oud zal aanspreken door de prachtige verhalen. Laat je wakker schudden en bouw mee aan een nieuwe planeet.’

Anuna De Wever | Klimaatspijbelaar

‘Hoe laten we een wereld achter waar onze kleinkinderen nog kunnen leven? Een vraag die vele mensen bezighoudt. Phil Daenens neemt ons mee op reis naar de oplossingen. Samenwerking, in plaats van polarisering. Openstaan voor verandering, in plaats van de kop in het zand te steken. Aan de lange termijn denken, in plaats van enkel aan vandaag. Ik reis alvast mee met Phil.’

Mohamed Ridouani | Burgemeester Leuven

‘Samenwerking en dialoog zijn essentieel om een antwoord te bieden op de vele uitdagingen die zich vandaag manifesteren, met het klimaat voorop. Phil Daenens roept ons met een straffe moderne parabel op tot de vandaag zo noodzakelijke verbinding. Iedereen kan en zal zijn steentje moeten bijdragen.’

**Jacques Vandermeiren | CEO Havenbedrijf Antwerpen
en Voorzitter van The Shift**

‘Met *Planeet B* presenteert de auteur een kijk op licht aan het einde van de tunnel dat niet van de koplamp van een naderende sneltrein komt, maar van warm zonlicht.’

Marc Hofman | COO Colruyt Group

‘Een prachtig boek dat zonder enige moeite de uitdagingen op vlak van klimaat vertaalt in aanstekelijke verhalen.’

**Charlotte Scheerens | Klimaatactivist en coördinator
Climate Express**

‘Net als de dieren uit de fabel moeten mensen vandaag keuzes maken. Angstaanjagend, maar ook opwindend. We weten niet hoe het vervolg eruit zal zien, maar verdergaan zoals vandaag is geen optie. Makkelijk wordt het niet, maar de wereld transformeren wordt een geweldig avontuur. Dit verhaal laat ons dromen en geeft ons handvatten om er gewoon aan te beginnen.’

**Herlinde Baeyens | Oud-VN-jongerenvertegenwoordiger
voor Duurzame Ontwikkeling van de Vlaamse
Jeugdraad en klimaatactivist**

‘De planeet aarde een betere plek maken om te leven, doen we niet door enkel de klimaatuitdaging aan te gaan. Phil Daenens ziet het grotere plaatje. Door het toekomstperspectief in zijn mythisch verhaal te koppelen aan de 17 SDG’s, krijgt het verhaal een haalbaar, realistisch en hoopvol karakter.’

Francesca Vanthielen | Medeoprichter Klimaatzaak

‘*Planeet B* is een verhaal van bewustwording, besef, maar vooral van hoop en goesting. Op een originele manier, aan de hand van vier dieren, probeert Phil bewustwording te creëren rond de vernietigende manier waarop we met onze planeet en soms ook met mensen en onszelf omgaan. *Planeet B* is evenwel geen schreeuwerige boodschap dat het vijf na twaalf is, geen oproep naar anderen om problemen aan te pakken, zoals je vandaag zo vaak leest. Het is vooral een weg die we zelf aangereikt krijgen om op een goede, leuke, dynamische, uitdagende manier en met veel goesting met veranderingen om te gaan. Ook met de veranderingen die nodig zijn om een leefbare planeet te creëren. Een aanrader dus voor iedereen die graag en hoopvol leeft en mee wil bouwen aan een mooie wereld voor haar of zijn kinderen en kleinkinderen.’

Karel Van Eetvelt | CEO Febelfin

‘Het boek *Planeet B* toont eens te meer aan dat we niet leven in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk! Onze samenleving en economie zijn fundamenteel aan het veranderen. We bevinden ons in een revolutionair tijdperk met grote maatschappelijke verschuivingen die chaos en instabiliteit veroorzaken. We stellen ons de vraag hoe bedrijven en organisaties hierop kunnen inspelen. En nog meer: wat dit betekent voor ons persoonlijke leven en dat van onze kinderen en kleinkinderen. *Planeet B* vertelt over crisis, weerstand, loslaten, keuzes maken en doen. En over hoe het delen van persoonlijke omwenteling kan bijdragen tot meer duurzaam samenleven. Een aanrader!’

**Jan Rotmans | Professor aan Erasmus Universiteit
Rotterdam, oprichter Dutch Research Institute for
Transitions (DRIFT)**

‘*Planeet B* brengt het thema duurzaamheid en de 17 ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties op een uiterst boeiende en aangename manier onder de aandacht. Ik heb het in een ruk uitgelezen en werd er stil van. En tegelijkertijd bewust dat we zelf veel kunnen veranderen. Lees het, geef het aan je kinderen en vertel het aan je kleinkinderen.’

Bart De Smet | CEO Ageas

‘Bijna driekwart van de SDG’s gaat over lokale bevoegdheden. De lokale besturen nemen sinds 2016 de handschoen op, via experiment en innovatie, zoals de vier dieren in *Planeet B*, soms aarzelend en stapvoets, maar wel met de volle overtuiging dat de 17 afspraken van de moed-droom het enige pad vormen naar een duurzame toekomst voor iedereen.’

Mieck Vos | Algemeen Directeur van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

‘Daenens richt zich in *Planeet B* tot alle spelers van de maatschappelijke vijfhoek en vertelt in zijn allegorie dat het duurzame moed-scenario van de vier dieren enkel vorm kan krijgen door verbinding en samenwerking. Dat is precies de rol die we als lokale overheden willen spelen door actief bij te dragen aan de 17 doelstellingen. De SDG’s zullen lokaal zijn, of ze zullen niet zijn.’

Wim Dries | Burgemeester Genk en voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

‘De aarde heeft een natuur-jas met drie lagen: water, bodem en lucht. Die jas maakte alle leven en produceert er zuurstof, eten en drinken voor. De ‘slimste’ levensvorm, de mens, heeft de zee verzuurd en de vis vervangen door plastic, de bodem plat getrappeld en de lucht gevuld met broeikasgas. De natuur verstikt, krijgt koorts, gaat dood. De jas gaat stuk en er is geen reserve.’

Leo Van Broeck | Vlaams Bouwmeester

‘Het klimaatdebat woedt volop, tussen believers en non-believers, maar vooral ook tussen persoonlijk engagement of overlaten aan de gemeenschap. Cruciaal in deze uiterst moeilijke discussie is kennis, kennis van de verbanden tussen mensheid en de vele omgevingsproblemen die ons omringen waarbij de klimaatwijziging centraal staat. Dit boek tracht op een verhalende wijze bij te dragen aan de kennisverwerving voor de lezer; laat ons hopen dat vele niet-wetenden via dit boek zullen weten en doen.’

Walter Eevers | Director Research VITO

‘Hartelijk dank aan Phil voor zijn aanmoediging om na te denken over de diepe betekenis van ons gedrag. Zijn boek helpt ons te focussen op de belangrijke vragen. Het stelt ons in staat om afstand te nemen van de schijn en ons te engageren voor het essentiële. Het moedigt ons aan om te denken en te ageren met een zicht op de lange termijn. Uiteindelijk gaat het over mensen en waarden. Een voorbeeldige herinnering aan wat essentieel is.’

Pascal Vermeulen | Managing partner van CLIMACT

‘In een ruk uitgelezen. *Planeet B* is een boek waar je blij van wordt. Blijdschap omwille van de positieve boodschap die onze vier dierenvrienden uitstralen. En ze geven ons mensen het goede voorbeeld. Door samen te werken. En zo alsnog van onze huidige planeet A een betere plek te maken. Het beste pleidooi dat de SDG’s kunnen krijgen.’

**Danny Jacobs | Directeur Bond Beter Leefmilieu
en SDG-Voice in België**

‘*Planeet B* was voor mij alvast een niet-alledaags boek. In eerste instantie toch wat onwennig om mee van start te gaan, maar gaandeweg intrigerend. Het verhaal houdt je als lezer een spiegel voor, maar besluit gelukkig met een positieve en verbindende boodschap.’

Gilles Vanderpe | Stafchef bij UNIZO

‘Het dierenverhaal van Phil heeft me als niets of niemand tevoren bewust gemaakt van de uitdagingen waar we samen voor staan. Ik kan me niet voorstellen dat iemand dit boek leest en dan nog steeds vindt dat de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen een “ver-van-mijn-bedshow” zijn.’

Johan Merlevede | Directeur Leuven MindGate

‘Phil Daenens heeft het talent om de complexe uitdagingen van onze tijd naar de essentie terug te brengen. *Planeet B* vertelt ons dat we niet moeten wachten op een of andere superheld of op nieuwe technologieën. Het volstaat om wakker te worden voor de schoonheid van het leven, de moed te hebben hiervoor te gaan staan en samen die duurzame wereld te co-creëren.’

**Peter Plusquin | Medeoprichter van cvba De Broeikas,
labo voor een warme wereld**

‘Phil Daenens zocht en vond een andere invalshoek om over duurzame ontwikkeling te spreken: de allegorische fabel. We volgen vier dieren op hun zoektocht naar duurzaamheid. Het werd een inspirerende queeste waarin ieder van ons die zich inzet voor een meer duurzame wereld zich zal herkennen. Zowel in de uitdagingen en hindernissen als in het perspectief van hoop. Een vlot geschreven, laagdrempelig boek met boeiende en verrassende inzichten die velen zal inspireren.’

**Peter Wollaert | UNITAR Fellow en
Algemeen Directeur CIFAL Flanders**

Inleiding

HEB JIJ DAT OOK?

Heb jij dat ook? Dat gevoel dat de tijd steeds sneller gaat en de wereld om je heen complexer en onzekerder wordt? Druk, druk, druk? Meer, meer en nog meer? Alsof je op een trein zit die niet meer stopt? Dat je wordt geleefd en amper tijd hebt om zelf nog te leven? Dat je aan het reizen bent en amper hebt genoten van die prachtige plaatsen waar je bent geweest en van wie je onderweg hebt ontmoet?

Heb jij dat ook? Dat gevoel dat er een continue ruis in je hoofd zit? Overall wifi, 24/7 connectie, blauwe scherm-pjes, geluidjes en bewegende beelden. Maar ook het geluid van auto's, vrachtwagens, treinen, vliegtuigen, machines, muziek en stemmen? En dat je soms niet meer weet hoe stilte klinkt, tot ze je plots overvalt?

Heb jij dat ook? Dat gevoel dat de wereld om je heen steeds matter en grijzer wordt? Dat alles wordt volgebouwd en dichtslibt? Dat kleuren vervagen door de enorme hoeveelheid eraan? Dat uitlaatgassen en geuren vermengen tot soms onherkenbare stank? En dat contacten en herinneringen steeds vluchtiger worden? Oppervlakkig en snel?

Heb jij dat ook? Dat gevoel dat mensen, organisaties en bedrijven veel bezig zijn met zichzelf, hun directe omgeving en hun kortetermijndoelstellingen? Het gevoel dat zaken worden vooruitgeduwd? Dat er veel wordt gepraat, maar te weinig wordt gedaan? Dat de wereld soms vierkant draait? Dat de aarde verarmt en opwarmt en het klimaat

om aandacht schreeuwt, terwijl menigeen zijn hoofd in het zand steekt?

Ik wel. Althans tot enkele jaren geleden. Mijn lichaam zei stop en ik viel stil. Letterlijk en figuurlijk. Ik was zowel fysisch als mentaal helemaal op. Alle energie was weg. De tank was leeg. Ik had het gehad. Maar dat is in onze maatschappij natuurlijk geen optie. Die raast verder. Het was alsof ik naar de rand werd geduwd. Gelukkig kon ik terugvallen op een warm vangnet van familie en vrienden en vond ik rust. En aan de rand vertoeven is soms ook niet slecht. Je krijgt immers een ander zicht over het geheel. Hoewel het helemaal niet evident is om stil te vallen, mocht ik ontdekken dat, als je ervoor openstaat, dit nieuwe kansen biedt. Dat je zelf de wereld maakt waarin je leeft. Dat verandering steeds bij jezelf begint. Dat je iedere dag opnieuw je leven en je omgeving kunt veranderen door bewust keuzes te maken. En dat iedereen weleens nood heeft aan die rust.

**'Hoe wonderbaarlijk is het dat niemand nog
maar een seconde hoefde te wachten om te
beginnen met de wereld te verbeteren?'**
- Anne Frank

Tijdens mijn 'sabbat' heb ik anders leren kijken naar de wereld. Bewust, dankbaar, maar ook bezorgd. Bewust van het feit dat ik reeds een halve eeuw op deze planeet rondloop en ik aan mijn tweede adem ben begonnen. Bewust ook dat ik moet vertragen om meer te leren genieten. Dankbaar voor wie ik ben geworden en alles wat ik heb mogen ontdekken, leren en doen. Dankbaar ook voor wie ik heb leren kennen en de vriendschap en liefde die ik mocht ont-

vangen. Bezorgd om de wereld om mij heen, de klimaatproblematiek en de manier waarop mensen met elkaar en hun omgeving omgaan. En vooral bezorgd om de wereld die we nalaten aan onze kinderen en onze kleinkinderen.

Als je ooit de gelegenheid hebt om de aarde vanuit het heelal te bekijken, dan zul je ongetwijfeld opmerken hoe mooi onze planeet is. Zeker in vergelijking met de andere planeten en manen die de Melkweg rijk is. De aarde is prachtig en groots. Kijk je ervan weg, dan lijkt ze minuscuul en kwetsbaar voor inslagen van brokstukken, planetoïden en het grote onbekende zwarte gat. Zoom je er op in dan zie je de enorme rijkheid aan kleurschakeringen van de oceanen, de woestijnen, de ijsvlakten en de bergen. Alles vloeit harmonieus en natuurlijk in elkaar over, zonder lands- of andere grenzen en alles wordt omringd door een fragiel vliesje dat ook wel ‘atmosfeer’ wordt genoemd. De aarde is tot dusver bekend de enige planeet die dankzij enerzijds de geologische, ecologische en biologische evolutie die ze heeft doorgemaakt en anderzijds haar positie ten opzichte van haar zon en maan, leefbaar is voor organismen zoals mens en dier. En net die leefbaarheid en duurzaamheid wordt vandaag, meer dan ooit tevoren, bedreigd. Niet dat dit de eerste keer is, helemaal niet. Maar waar het enkele slordige honderden miljoenen jaren geleden een asteroïde was die de oerbossen in brand stak, complete ecosystemen in elkaar deed storten en het supercontinent Pangea deed splitsen, zou deze keer – als er niet snel en collectief wordt ingegrepen – de mens zelf wel eens aan de basis kunnen liggen.

Jaarlijks komen er op onze planeet een kleine honderd miljoen nieuwe mensen bij. Maar de aarde groeit niet mee en haar natuurlijke grondstoffen zijn steeds sneller opge-

bruikt. Daarenboven worden de effecten van de opwarming van de aarde iedere dag zichtbaarder. Tijdens mijn vele reizen heb ik dit, spijtig genoeg, meermaals mogen vaststellen. Bovendien wordt dit gestaafd door menig rapport en hebben de Verenigde Naties hier grondig huiswerk rond verricht. Waar men vroeger dacht dat duurzaamheid een begrip was dat ontstond in de doorsnede tussen de zogenaamde 3P's: 'People', 'Planet' en 'Profit' (of ook mens, planeet en winst), is het gedachtegoed gelukkig verder geëvolueerd.

'Als de laatste rivier is vervuild, de laatste boom is gekapt, de laatste bizon is gedood en de laatste vis gevangen, dan alleen zal men beseffen dat men al dat geaccumuleerde geld niet kan eten.' - Sitting Bull, 1890

5 P'S VAN DUURZAAMHEID

Voor zover we weten, bestaat er maar één planeet die biedt wat de aarde ons biedt. En alleen als de maatschappij of samenleving die haar bewoont haar voldoende koestert en met respect behandelt, kan er welvaart en welzijn zijn. De 3 P's zijn intussen 5 P's geworden: 'Planet' of de planeet aarde komt nu op de eerste plaats. Klimaat is belangrijk, maar het gaat veel verder dan de CO₂-problematiek. Na 'Planet' volgt 'People' of de mensen die de planeet aarde bewonen. 'Profit' of winst is vervangen door 'Prosperity' of welvaart en is aangevuld door 'Peace' of vrede en 'Partnerships' of samenwerkingsverbanden. Al deze begrippen zijn door de Verenigde Naties verder uitgewerkt in zeven-

tien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (of ook SDG's: Sustainable Development Goals) en haar lidstaten hebben de ambitie onderschreven om die tegen 2030 te realiseren (www.sdgs.be/nl/sdgs).

Natuurlijk ben ik blij met deze doelstellingen. En ook blij dat vele mensen, organisaties en bedrijven er actief mee aan de slag gaan. Ik word enthousiast van de groeiende opkomst op SDG-fora en klimaatmarsen en krijg energie van de gedrevenheid van de jeugd. Helaas moet ik met spijt vaststellen dat er nog vele mensen, organisaties en bedrijven het bestaan van de SDG's niet kennen of de gevolgen ervan zelfs ontkennen. En dat die, net zoals ik vroeger, vooral focussen op kortetermijnoutput en onvoldoende bezig zijn met langetermijnimpact. Sommigen zijn tegen elke vorm van zogenaamde 'green washing' (oproep voor een beter en groener klimaat) of 'rainbow washing' (verwijzend naar de regenboogkleuren in de logo's van de zeventien SDG's). Voor hen is dit alles helaas nog steeds 'ver van hun bed', omdat ze er zelf gelukkig de effecten nog niet van voelen. 2030 lijkt ver, maar dat is het helemaal niet.

Ik moet toegeven dat het niet evident is om in de praktijk verder te kijken dan twee of drie jaar. Dat het leven complex en onvoorspelbaar is. Dat iedere verandering gepaard gaat met weerstand. En dat iemand uiteindelijk de facturen moet betalen. Maar dat wil niet zeggen dat het niet mogelijk is. Gedurende mijn professionele carrière heb ik niet alleen geleerd uit het verleden, maar vooral ook door het kijken naar de toekomst en actie te ondernemen in het nu. Als doorbraakarchitect, coach en mentor begeleid ik mensen, organisaties en bedrijven om hun dromen te realiseren, te groeien en wendbaar te zijn in de steeds sneller veranderende

rende wereld en heb ik geleerd dat ecologie, economie, technologie en maatschappelijk welzijn elkaar niet uitsluiten.

UITNODIGING

Een belangrijke regel in communicatie is dat je je boodschap en medium aanpast aan je doelpubliek. Toch wil ik voor één keer zondigen. Dit boek heeft de ambitie om zo veel mogelijk bewustzijn en impact te genereren. Graag wil ik zowel oud als jong aanspreken, zowel de ouders als de kinderen, zowel de beroepen als de mensen die de beroepen uitoefenen. De leefbaarheid van onze planeet belangt immers iedereen aan, iedereen heeft hierin zijn verantwoordelijkheid en iedereen kan, iedere dag en op zijn of haar eigen manier, bijdragen aan deze noodzakelijke collectieve gedragsverandering. Daarom richt ik mij tot alle spelers van de maatschappelijke vijfhoek om meer te verbinden. De uitnodiging aan bedrijven is om meer bezig te zijn met hun langetermijnimpact en de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen waar opportuun te integreren in hun strategische plannen.

Aan sociale organisaties wordt gevraagd ondernemender te zijn. De uitnodiging aan de wetenschappers en de academische wereld is om hun kennis te delen en het onderwijs hierop aan te passen. De uitnodiging aan de politiek en de overheden is om over de partijgrenzen heen te denken en het kader mee te creëren om de doelstellingen te kunnen realiseren. De uitnodiging aan de investeerders is om duurzamer te investeren en meer rekening te houden met de ‘maatschappelijke return on investment’. De uitno-